

М.В. Чорна, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)
О.С. Маковоз, канд. екон. наук, доц. (*ХНУВС, Харків*)

ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ

У сучасних умовах господарювання, під впливом кризових явищ в економіці питання ефективної логістики набули особливої гостроти, оскільки вітчизняні торговельні підприємства займаються активним пошуком зниження витрат на транспортування, зберігання та заготовку товарів. У сучасних дослідженнях логістичних систем все більше актуальності набуває необхідність проведення ретельного аналізу впливу формування ефективної логістичної системи як однієї зі складових конкурентоспроможності підприємства торгівлі, але єдиної думки стосовно узагальнення та виділення основних потоків логістичних систем, з урахуванням специфіки торговельної галузі, досі не вироблено.

Сьогодні існує багато перепон та проблем щодо впровадження існуючого в світі досвіду використання логістичних систем на українських підприємствах. Тому стає необхідним провести аналіз процесів формування логістичних систем на підприємствах торгівлі з метою зниження витрат та підвищення конкурентоспроможності.

Сучасний стан національної економіки України вимагає від підприємств формування універсальних способів конкурентоспроможності. Підвищення конкурентоспроможності цілковито обумовлене специфікою діяльності підприємств кожної окремої галузі. В зв'язку з цим необхідним є вивчення функціональних особливостей діяльності торговельних підприємств, які з одного боку мають загальні властивості, притаманні підприємствам усіх галузей, з другої – характеризуються низкою відмінностей, обумовлених специфікою підприємницької діяльності в торгівлі.

Підприємства торгівлі здійснюють особливу діяльність щодо забезпечення товарного обігу, саме вони забезпечують рух товарів із сфери виробництва у сферу споживання, завдяки ним відбуваються процеси виробництва та розподілу матеріальних і нематеріальних ресурсів. Підприємства торгівлі виконують центральну розподільчу функцію поміж виробниками і споживачами. При цьому вони водночас виступають проміжними споживачами і проміжними продавцями. Це означає, що вони закупають товари у виробників, коли виступають споживачами, і продають їх кінцевим споживачам, виступаючи продавцями. Послуги, які вони при цьому надають, дуже

різноманітні, також як і їх функції. Тобто вони виконують посередницькі функції і є сферою реалізації економічних інтересів споживачів і виробників товарів.

Використання логістики на підприємствах торгівлі передбачає побудову послідовної, узгодженої системи, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни кон'юнктури ринку і в максимальному ступені реалізовувати сильні сторони торговельного підприємства. Ціль логістичного процесу формулюється основним правилом логістики – правилом «7R»: потрібний товар (right product) потрібної якості (right quality) в потрібній кількості (right quantity) повинен бути доставлений у потрібний час (right time) і в потрібне місце (right place) потрібному споживачеві (right customer) з потрібним рівнем витрат (right cost). Недотримання хоча б однієї з наведених умов може призвести до втрати клієнтів і, відповідно, певної частки ринку.

Узагальнюючи існуючі підходи щодо визначення логістичної системи, пропонуємо на підприємствах торгівлі виділяти три взаємозалежні, синергетичні потоки логістичної системи: фінансовий, матеріальний та інформаційний. Метою формування ефективної логістичної системи повинно бути забезпечення узагальнення та гармонізації фінансових, матеріальних та інформаційних потоків, як фундаменту конкурентоспроможності підприємств торгівлі. Пошуки шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємства торгівлі потрібно починатись з розгляду зміни прибутків і збитків, і передусім з аналізу потоків логістичної системи. У разі наявності тенденції до зниження витрат за інших рівних умов конкурентоспроможність зростає. Формування адекватної логістичної системи забезпечує істотне зниження витрат.

Грунтуючись на результатах дослідження існуючих підходів до визначення логістичних систем встановлено, що гармонійне поєднання фінансового, матеріального та інформаційного потоків логістичної системи надає можливості якісного обслуговування клієнтів, ефективного використання активів і забезпечення гнучкості дій, що в кінцевому результаті підвищує конкурентоспроможність підприємств торгівлі. Для вирішення визначених сучасних проблем функціонування торговельних підприємств необхідно формування ефективної багаторівневої логістичної системи «закупка-виробництво-реалізація». З урахуванням передового досвіду підприємствам торгівлі необхідно аналізувати фінансові, матеріальні та інформаційні потоки логістичних систем для своєчасного реагування на зміни та підвищення конкурентоспроможності.